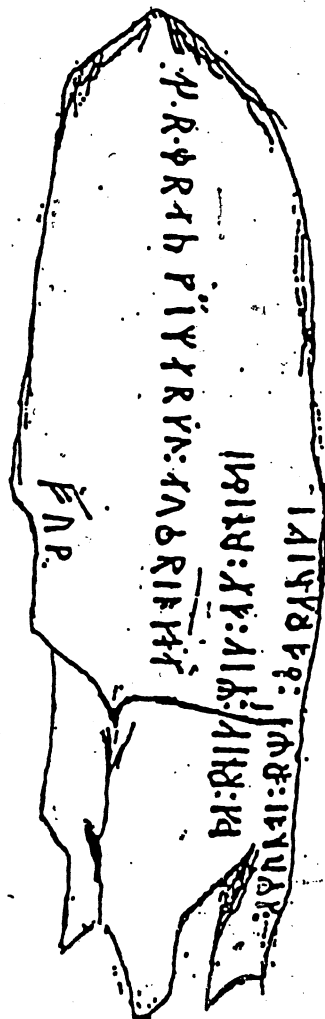

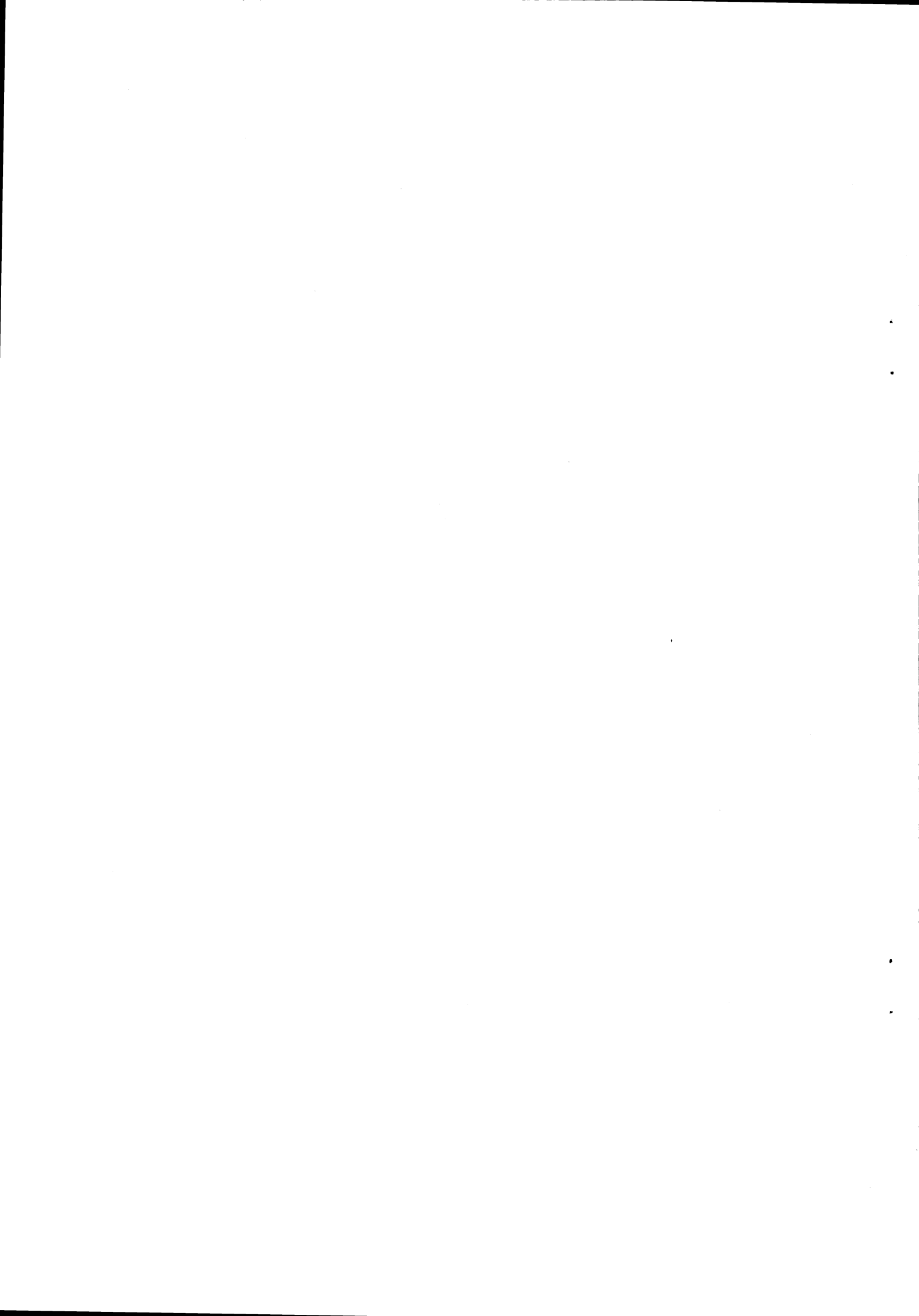

Medlemsblad for
Hringaríki Slektshistorie-lag

Nr. 2 - 2004

Árgang 14.

Hringariki

Medlemsblad for Ringerike Slektshistorielag
14.årgang.

Redaksjon

Eigil Elsrud
Frank Otterbech
Thorleif Solberg

Innholdsfortegnelse

s.	2	<i>Ellef Ellefsen</i>	Palme Eriksen Aure
s.	18	<i>Thorleif Solberg</i>	Et drama på Krokskogen, 1673
s.	22	<i>Ragnvald Lien</i>	Anders Torstensen Tuftin og Inger Nilsdatter Tangen
s.	39	<i>Eigil Elsrud</i>	Høghaug i Ådalen.
s.	46	” ”	Rettelse fra forrige nummer.
s.	47	” ”	Svartbekk i Ådalen. Bosterd for ei slekt i 270 år.
s.	53	<i>Frank Otterbech</i>	Angående bruken av s i gotisk skrift.
s.	54	” ”	Forslag til nye vedtekter for Ringerike Slektshistorielag.
s.	56	<i>Ellef Ellefsen</i>	Kort orientering fra lederen av Ringerike Slektshistorielag
s.	57	<i>Thorleif Solberg</i>	Kjos i Soknedalen.
s.	67	<i>Frank Otterbech</i>	Den nye slekta på Kjos.

Foreløpig program for Ringerike Slektshistorielag fra 7.desember 2004 til 5.april 2005

- 7.desember Foredrag av *Ole Engebretsen Yttri*: Pål Puttens og Hans Grenaders slekt.
25.januar Foredrag av *Gudmund Bakke*: Leegaard, en embedsmannsslekt på Ringerike.
Fellesmøte med Ringerike Historielag.
1.februar Styremøte.
8.februar Årsmøte 2005.
1.mars Arbeidsmøte.
5.april Øvelse i å lese gotisk skrift, ved Frank Otterbech.

Alle møter starter kl. 19.00. Arbeidsmøtene holdes på Veien gamle skole. Møter med foredrag/kåseri holdes normalt på Ringerike Videregående skole, som regel i skolens bibliotek.
Styret forbeholder seg rett til å foreta nødvendige programjusteringer. Se annonse i Ringerikes Blad.

Styret i Ringerike Slektshistorielag

Leder: Ellef Ellefsen, Heieren, 3518 Hønefoss, tlf.: 321 10 319.
Nestleder: Gunnar Fagerås Sekretær: Håkon Prestmo, tlf.: 321 23 944
Kasserer: Olaug Solberg Styremedlem: Rudi Løken
Styremedlem: Marit Sjøstad 1.varamann: Ragnvald Lien
2.Varamann: Berit Nyhagen

Ellef Ellefsen.

Palme Eriksen Aure i Strømsoddbygda f. 1769-d. 1846.

Del 1. Først noen eiere og brukere av Aure i eldre tid, samt litt rundt disse.

Del 2. Mannsnavnet Palme, og hvordan det kom til Aure.

Del 3. Noen av Palme Eriksens nærmeste etterkommere.

Del 1:

Dette er ingen fullstendig oversikt over Aure, men har tatt med de fleste eiere og brukere. Aure ble før i tiden skrevet for Oure. Gården har ca. 6500 da. produktiv skog, 878 da. annen utmark og 28 da. dyrket jord. Den var, og er en av de største skogeiendommene i Strømsoddbygda. Ligger sentralt til, 15 km fra Sokna sentrum.

I Sogneprestens manntall fra 1666 er ingen fastboende brukere registrert på Aure. Nærmeste brukere finner vi på Strømsodd, som har 2 rødningsmenn. Oppegårdens og Bergs besiddere hadde bygslet Aure og Enger lenge før 1705. Dette året var Helge Berg eier.

I 1709 vitnet Karl- LilleHval fra Ådalen, at for 51 år siden (1658) var ikke Aure og Enger ryddet. Samme året, 1709, vitnet en Per Henriksen at han tjente på Oppegården i 19 år og at det var 10 år siden. Den gang brukte Oppegårdens og Bergs besiddere Enger og Aure, som de hadde bygslet i de tider. En Endre Bjørnsen fortalte også at han for 2-3 år siden var med på å skjære bråter, likeså treske rugen som ble kjørt til Aure om vinteren.

I 1709 bodde en Jens Helgesen og kona Åse Helgesdr. Strømsodd på en plass under Aure. (Disse provene fra 1709 er biter sakset fra ” Flå i Hallingdal bind – I ”, av T. Østro).

I Gards- og Slektshistorie fra Flå i Hallingdal, bind I og II , utgitt 2003, finner vi mange Ringerikinger. Forfatteren Terje Østro har i Bind I- side 17 til 60, også utførlig tatt for seg grensene, grensetvister, vitnemål osv., mellom Sørbygda i Flå og Krødsherad, Soknedalen og Ådalen. I samme bindet er bruks- og famieliehistoria for Roverud, Volden, Hølen, nedre-, mellom- og øvre Tunga grundig beskrevet fram til 1852. Da ble disse brukene ble overført til Norderhov. Øvre Nyhus sogner fortsatt til Flå.

Første eier av Aure jeg har funnet var:

Helge Ellingsen øvre Berg 1629-1711 gm Rønnaug Eriksdr Slevika. Helge var sønn av Elling Klemmetsen Oppegården og hans første kone Inger Andersdatter. Helge eide øvre Berg, som han i 1672 fikk skjøte på. Hadde også ca. 2/3 i Oppegården, **Enger med Aure**, Høgshaug, og en tid også nedre Veme og Bårnås. Han og kona hadde 9 barn. Nest eldste sønn var Anders:

Anders Helgesen Lundesgården (eller Hovland som han skrev seg) 1669-1750 .

Anders var gift 3 ganger. Først med 2.den gangs enke på nedre Lundesgården – Barbro Kolbjørnsdatter Gren fra Krh. Anders og sønnen Elling Andersen Lundesgården kjøpte 9.mars 1723 Hovland.

Foruten denne sønnen hadde Anders og Barbro datteren Rønnaug Andersdatter gm Engebret Ellingsen Havik. Av gårder og gårdparter Anders ellers eide var **Enger med Aure**. Den 10.jan.1735 overdro han Lundesgården og Enger med Aure til sønnen Elling Andersen og svigersønnen Engebret Ellingsen Havik.

Disse ble 20.sept.1755 forlikte om at Elling skulle ha Lundesgården, og Engebret ble ved Enger og Aure. Men da disse var av bedre bonitet enn Lundesgården, fikk Elling et skogstykke, samt plassen Bråten under Aure som vederlag. Svigersønnen:

Engebret Ellingsen Havik 1692-1757 gm Rønnaug Andersdatter Lundesgården.

Ble som sagt eier av **Enger med Aure**. Hadde en ungeskikk på 11. Deres nest eldste sønn Helge Engebretsen gm sitt søskenbarn Rønnaug Ellingsdatter Hovland eide **Enger** fram til 1767, hvoretter han flyttet til Juvet under Rud.

Enka Rønnaug Andersdatter solgte 16.juni 1761 **Aure** til sønnen Knut Engebretsen . Men Knut overdro gården allerede 22.juni 1761 til broren Erik Engebretsen for 300 rd.:

Erik Engebretsen Aure – Medbøen 1738-1821, g1766m Gunhild Palmesdatter Leknes.

Mer om hennes forfedre i del 2: Hvordan navnet Palme kom til Aure.

Ved ekstraskatten i 1762 finner vi Erik Engebretsen på **Aure**. Her bodde også mora Rønnaug Andersdatter som var gammel og blind. Gammel var vel helst den tids benevnelse, for hun var ikke mer enn rundt 60 år. Hans søster Gjertrud bodde også her, trolig også søsteren Anne. Under gården var det i 1762 og ført 3 husmannsfamilier. Til sammen 17 personer var registrert her, men listen har kun med personer over 12 år.

Når det i skattelister og folketellinger står Husmand, er det ikke alltid korrekt. Ole Gjestsen som hadde Haugen, var ingen Husmand. Han fikk i 1732 overdratt Haugen av Anders Helgesen Lundesgården, som var stedfar til Ole's første kone. I 1762 var også Ole registrert som gammel og blind, skrøbelig var han også. Her høver gammel, for han var rundt 80 år.

En kontrakt mellom brødrene Erik Engebretsen Aure og Helge Engebretsen Enger er datert 17.juli 1761. Kontrakten gjaldt grensene mellom deres gårder og skog. Den 2.apr. 1767 kjøpte Erik nordre Medbøen i Flå for 1300 rd. Her vil det føre for langt å nevne all den handel Erik var med på, men tar med noen:

Han eide også Hallingstøveren fra 1770 (sin hustrus odelsgoods), men opprettet 12.febr.1773 et makeskiftebrev med sin svoger Jon Simensen Sandum fra Krh., slik at Jon overtok Hallingstøveren og Erik ble ved Stabekk.

Stabekk solgte Erik videre 20.juni.1880 til Christopher Jonsen for 300 rd., men forbeholdt seg retten til å bruke skogen i 7 år, samt årets avling av plassen Brattebakke. Nå gikk Stabekk på handel et par ganger, før Erik tok den igjen på odel like før 1800, for så å overdra den til sønnen Palme Eriksen.

Erik kjøpte i 1792 tilbake Bålsonbråten i Flå.

Nevner at den 2.mars 1797 fikk han skjøte på gården Land på Sokna for 820 rd., men solgte den allerede 2.jan.1801 til en annen av sine sønner, Elling Eriksen for 598 rd.

I 1795 bodde Erik på Uggen i Soknedalen, men eide neppe noe i gården. Derfra overdro han dette året Medbøen til eldste sønnen Engebret for ca.1150 rd. og livøre. Erik og Gunhild flyttet tilbake til Medbøen før 1801 som livørefolk. De hadde 9 barn. Nest eldste sønn var Palme Eriksen 1769-1846, siden på Stabekk og Aure. *Mer om han litt senere*, men først en tur tilbake til Aure.

Erik Engebretsen solgte den 3.apr.1767 **Oure** til **Helge Olsen Veien**, fra Hallingby i Ådalen og sin fetter **Anders Ellingsen Hovland** for 530 rd. Deretter gikk gården flere ganger på handel, ble pantsatt osv. Tar med noen transaksjoner, slik at i hvert fall eierne av Aure kommer med.

Oure med underliggende **Sognelien** ble 10.mai 1768 kjøpt tilbake for 600 rd. av enken **Rønnaug Andersdatter** (Eriks mor), fra Helge Olsen Veien og sin nevø Anders Ellingsen Hovland. Hun pantsatte så Oure og Sognelien allerede 3 dager etter, den 13.mai, for samme beløp til Lensmand Ole Gunvaldsen Kittelsby og Helge Olsen Veien. (Panten ble senere løst inn, den er streket over i panteregisteret, men jeg har ikke funnet når innløsningen skjedde). Ole Helgesen (nok feilskrift for Helge Olsen) pantsatte 10.febr.1769 Oure for 500 rd. til Mads Jensen. Helge Olsen overførte så den 9.okt.1772 sin del til **Ole Gunvaldsen Kittelsby**:

Oure med Sognelien ble ved skiftebrev av 26.febr.1774 etter Ole Gunvaldsen og hans hustru taxered for 600 rd. (Denne Ole Gunvaldsen var fra Strande i Ådalen, men var blitt eier av en del av Kittelsby etter svigerfaren Erik Paulsen Oppegården/Viker. Ole var Lensmand i Lunder fra 1767 til sin død). Det tilfaldt hans 8 sønner 75 rd. hver i gården. Sønnene var: Gunvald, Erik , Levor, Ole, Paul, Nub, Nils og Ole d.y.

Ole Gunvaldsen f.1723 - d.1773 var eier av Oure, men bodde på Kittelsby. På Aure var derimot sønnen Paul:

Paul Olsen Oure f. 1745-d.1839 g1776m Gjertund Klemetsdr.Rud. Nevnes på Aure fra 15.des.1777, samt flere ganger på 1780 og -90 tallet. Han og broren Lendsmand Erik Olsen Rud (Erik var Lendsmand i Lunder i hele 49 år) var eiere av Flaskerud et par perioder hver. Siste skjøte fikk Paul av broren 28.febr.1797 for 300 rd, men solgte Flaskerud allerede i 1801.

Paul Olsen Oure nå boende på Flaskerud solgte sin del av gården **Oure** med underliggende **Sognelien** for 900 rd. den 9.des 1799 til Mikkel Eriksen:

I 1801- tellingen finner vi Mikkel Eriksen og familie her.

Denne Mikkel Eriksen var trolig Krylling. Hans far hadde eid Plassen ved Haverstingen fra 1771. Mikkel giftet seg 1796 i Flå med enken Margit Nielsdatter. I 1801 er han Bonde og Gaardbeoer på Aure, sammen med kona og 3 av hennes barn fra første ekteskap, samt en frillesønn av kona – Botolf Botolfsen - og deres felles datter Åse Mikkelsdatter.

Mikkel solgte Aure den 20.sept.1804 til Ole Gunvaldsen (nok sønnesønn av den Ole Gunvaldsen nevnt 1774.)

Denne Ole bodde heller ikke på Aure, for fra 1804 styrte Palme Eriksen her.

Mikkel kjøpte Åmodt da Palme Eriksen overtok, og døde der som Livøremand i 1850.

Kan i forbifarten nevne at Margit Nielsdatter første gang giftet seg 1779 med enkemanden Endre Helgesen Hellerud i Flå, død i 1792. I dette ekteskapet hadde hun som sagt 3 barn. Et av disse var Gjertrud Endresdatter f.1784, g 1807 m Peder Larsen Sandvassbråten 1782-1857. Han kaltes også Peder Larsen Hagan, kjent bjørneskytter. (Om Peder, se Lien: ” Hringariki Des. 2001 side 1 – 15).

Fellesdattera til Mikkel og Margit: – Åse ble i 1818 gm Ole Eriksen og overtok senere Åmodt.

I 1801 tellingen er det også ført 2 andre Bonde og Gaardbeoerfamilier under Aure, samt 3 Husmandsfamilier. Til sammen 42 personer er ført under gården.

En av familiene som er ført som Bonde og Gaardbeoere eide i alla fall i **Haugen**.

Det var Kolbjørn Gjestsen gm enken Barbroe Ellefsdatter. (Sleкта etter Barbroe Ellefsdatter Buøen er fra før tatt for seg i Hringariki – nr.2 – 2001).

En bror av Kolbjørn Gjestsen – Ole Gjestsen, er med sin familie ført som Husmand. Bodde også i en Haugen, men hadde for 7 år siden solgt sin del.

Nå kommer vi til sjølve ”Krumtappen ” i denne artikkelen:

Palme Eriksen Medbøen - Aure 1769-1846 giftet seg 1799 i Flå med sin tremenning Ingeborg Eriksdatter Trommald,øvre. Som før sagt overtok Palme ved den tid Stabekk. Palme var ikke eier av Stabekk lenge, for 4.febr.1804 solgte han gården til Even Olsen Leknes og Erik Knudsen Lindelien for 798 rd. og flyttet så til Aure. Sjøl om Palme ikke hadde Hjemmelsbrev eller Skjøte på Aure, eide, bodde og brukte han i alla fall gården fra dette året. Det opplyses rundt 1840 at eieren av Aure, Palme Eriksen ” Har intet Hjemmelsbrev men har tiltraadt Eiendommen paa grund af Panterettighed og nu besidder den med Hævd ”.

Palme og kona Ingeborg hadde 8, muligens 9 barn, men kun 4 nådde voksenalder:
-1. Erik Palmesen Aure 1804-1841, -2. Ole Palmesen Aure, øvre (Pladsen) 1809-1875.
-3 Erik Palmesen d.y. Land 1812-1894 og -4 Gunhild Palmesdatter Finnevolden 1816-1884.
Mer om disse under del 3: Noen av Palme Aures nærmeste etterkommere.

Tar først med en artikkel sakset fra juleheftet Ringerike – årgang 1928:

” Fortalt av Per Ellingsen Odden: Palme Aure var i all sin tid en velstandsmann. Han åtte Aure, og han var svær til å laga brennevin, for det var lovleg den tida. Eingang skulle han til Hølen for å brenne brennevin.

Like før hadde kjærringa hass bunde ei ulltrøye te’n Palme, og den vilde han Palme ha på seg, når’n gjekk te Hølen. Kjærringa bad han, at han måtte væra varsom og ikkje brenne ho op, og det lovde’n Palme.

Andre dagen kom han heimatt med ulltrøya på armen og gjekk like bort på fjøstrevet og sette seg te å bøte trøya, for han hadde brent heile ryggen tor’a. Men etterpå såg’n Palme ut som’n hadde ei svær skreppe på ryggen, når’n hadde trøya på seg ”.

(Siste forbudet mot hjemmebrenning kom som mange vet i 1848. Rart med gamle skikker og tradisjoner, flere holdes fortsatt i hevd. Nok om det).

Sønnen **Erik Palmesen Aure** 1804–1841 giftet seg 1830 med Åse Evensdatter Bråten f.1810. Erik og Åse fikk 5 barn. *Mer senere.*

Som enke fikk Åse en sønn, før hun i 1845 ble gm **Halgrim Halgrimsen** Braaten f.1814 – d.ca.1890 (sønn av Halgrim Olsen Bråten / Haldum og Gunhild Ellingsdtr.) Åse og Halgrim fikk 7 barn. Ved ekteskapet med Åse, enka på Aure, vart Halgrim eier og bruker av Aure.

Litt av hva den utvandrede sagaskriver O.S.Johnsen skrev om Halgrim i en bok fra 1919. Her navngir han Halgrim som Olsen, men dette er nok en trykkfeil, eller eller så visste han ikke bedre, for han ble sikkert bare kalt Halgrim Aure, både her og i Amerika:

” Om Halgrim Olsen Aure og kona Aase: Han eiet en gang den verdifulle skoggaard Aure, men Halgrim var selskapeleg anlagt saa det gik ut med ham, han kjøpte igjen en Veme gaard før han utvandret.

Halgrim og Aase var overmåte snilde og hjelpsomme og sogar for gjestfrie og godgjørende saa de hadde ikke mer til livsophold end det Halgrim fortjente med sit arbeide. Han var fra barndommen vandt med haardt arbeide, og trods det ble mindre baade til mat og klær, saa var dog mand og hustru godt fornøiet, muntre og livlige der tog nederlaget fra den lyse side. Halgrim var en aldrende mand da de kom til Amerika, men faa kunde maale seg med ham i tungt arbeide som vedhugst og vedhugging.

De hadde en stor barneflokk, over et dusin jenter som nu er spredt over flere stater. Aase var enke da Halgrim giftet hende, og hun hadde flere barn med sin første mand ----- ”.

Dette med over et dusin jenter var en smule overdrevet. De hadde 6 døtre som vokste opp. Aase hadde også 4 døtre og 1 sønn med Palme, men her utvandret kun 2 døtre og sønnen.

Denne artikkelen om Halgrim Aure er sakset fra ” Dalen vår – nr.28 – mai 2001 ”.

Foruten å utgi 4 bøker med utvandringshistorie fra Ringeriksbygdene, var O.S.Johnsen en flittig bidragsyter med Amerikabrev til Ringeriges Blad. Mange av de gamle avisene er mikrofilmet og tilgjengelige på Ringerike Bibliotek. Biblioteket har også innbundne årganger av avisen. Ringerikes Blad har alle årganger på mikrofilm.

Halgrim måtte altså gå fra Aure, og 1.apr.1860 kjøpte han Østveime for 2500 spd., og flytter dit med familien. De utvandret senere til Houston co. i Minnesota. Halgrim dro i forveien den 10.juni 1870, med bestemmelsested Calmar, hvor han muligens bodde en kortere tid.